فرهیختگان

اقتصاد

یکشنبه ۱۰ دی ۱۴۰۲
شماره ۴۰۴۵
WWW.FDN.IR
FARHIKHTEGANDAILY

مدیرمسئول:
محمدامین ایمانجانی
قائم‌مقام مدیرمسئول:
مسعود فروغی
سردبیر:
محمد زعیم‌زاده
تلفن وفکس:
۶۲۹۹۹۴۹۵ (۰۲۱)
کدپستی:
۱۱۳۵۶۳۳۸۱۶
چاپ:
چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی
نشانی:
خیابان حافظ، پایین‌تر از جمهوری
روبه‌روی ساختمان بورس
ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

بیش از یک میلیون شرکت کاغذی در کشور وجود دارد

۸۰ درصد شرکت‌های فعال پرونده مالیاتی ندارند

مهدی عبداللهی
دبیر گروه اقتصاد

«تعداد شرکت‌ها زیاد است»؛ این جمله احتمالا از زبان هر کسی بیان شود، شاید متهم به فعالیت علیه تولید و بخش مولد اقتصاد و همین طور موافقت با انحصارتلقی شود؛ چراکه اقتصاد هر کشور هرچه زاینده‌تر و فعال‌تر باشد طبیعتا تاسیس شرکت، ایجاد اشتغال، گسترش فعالیت‌ها، شکل‌گیری غول‌های اقتصادی در آن اقتصاد باید بیشتر باشد اما آنچه در ایران و در برخی کشورهای نفتی رخ داده ظاهرا عکس این قضیه را نشان می‌دهد. به عبارتی در کشورهای نفتی تاسیس تعداد زیاد شرکت‌ها ظاهرا رابطه چندانی با روند بالا، یعنی افزایش فعالیت‌ها در بخش مولد اقتصاد ندارد. در این خصوص مرور آمارها نشان می‌دهد بیشترین رشد شرکت‌ها در دو دوره جهش درآمدهای نفتی کشور (سال‌های ۱۳۵۲ تا ۱۳۵۶ و سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰) رخ داده است. آمارها بسیار قابل تامل است، درحال حاضر در ایران بیش از دو میلیون شرکت وجود دارد که ۶۵۰ هزار واحد از آنها غیرفعال و نزدیک به ۱,۴ میلیون از آنها فعال هستند. همچنین آمارها نشان می‌دهد از ۱,۴ میلیون شرکت، حدود ۱,۱ میلیون شرکت (معادل ۸۰ درصد از کل شرکت‌های فعال) فاقد پرونده مالیاتی هستند. حجم بالای شرکت‌های فعال اما فاقد پرونده مالیاتی زمانی که در کنار سال‌های جهش تاسیس شرکت‌های قرار می‌گیرد، این تلقی را ایجاد می‌کند که بخشی از این شرکت‌ها به دلایل غیراقتصادی همچون بهره‌مندی از عواید واردات در زمان وفور درآمدهای نفتی، بهره‌مندی از تسهیلات بی‌حدوحصر و پولپاشی دولت‌ها برای ایجاد اشتغال، تحریک تشکیل سرمایه از سوی دولت با افزایش مصارف بودجه عمرانی در دوره وفور درآمدهای نفتی و در نگاه بدبینانه برای بهره‌مندی از رانت‌های ریالی و ارزی شکل گرفته است. اما روی دیگر سکه نیز شاید ناپایداری اشتغال در ایران و همچنین فقدان ثبات در اقتصاد باشد که بسیاری از شرکت‌ها را معلق نگه داشته است. فرار مالیاتی، انحصار و مواردی از این دست نیز از دیگر عوامل ایجاد حجم بالای از شرکت‌ها در کشور می‌تواند باشد.

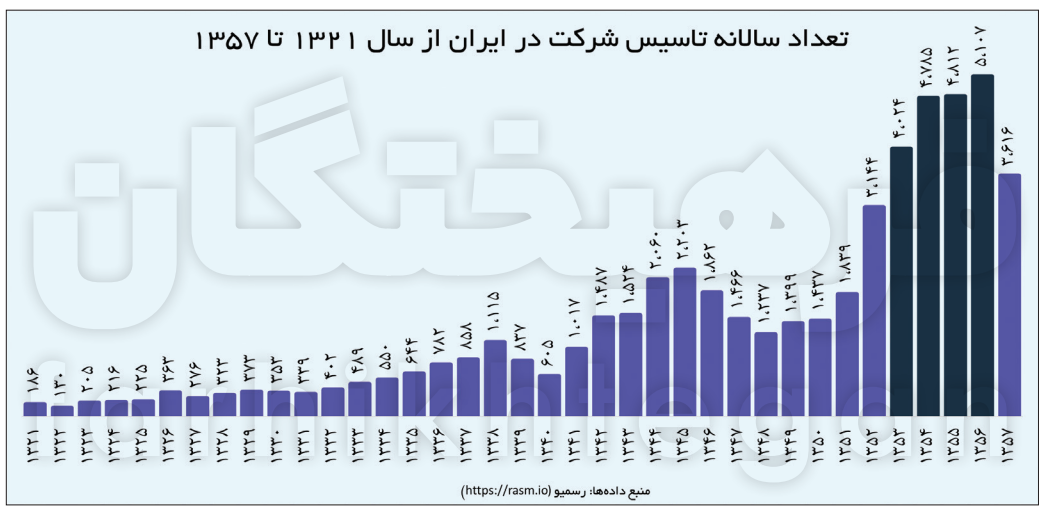

تاسیس ۲,۵ میلیون شرکت در ایران

براساس داده‌های استخراج شده از وب سایت رسمیو (rasm.io)، تا انتهای آذرماه سال ۱۴۰۲ تعداد کل شرکت‌های ثبت شده ایران به دو میلیون و ۴۶ هزار واحد رسیده است. این آمار نشان می‌دهد از مجموع نزدیک به ۲,۵ میلیون شرکت، تعداد ۱۸۵۵ شرکت تا قبل از سال ۱۳۲۱ و دو میلیون و ۴۳ هزار و ۸۹۱ شرکت نیز بین سال‌های ۱۳۲ تا ۹ ماهه ۱۴۰۲ تاسیس شده است. داده‌های رسمیو نشان می‌دهد از مجموع نزدیک به ۲,۵ میلیون شرکت تاسیس شده در ایران، حدود ۵۴ هزار و ۱۴۵ شرکت معادل ۲,۶ درصد از آنها تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایجاد شده و یک میلیون و ۹۹۲ هزار شرکت معادل ۹۷,۴ درصد نیز پس از پیروزی انقلاب تاسیس شده است.

۶۵۰ هزار شرکت منحل شده است

داده‌های رسمیو نشان می‌دهد تعداد زیادی از شرکت‌های تاسیس شده در کشور غیرفعال یا فاقد داده‌های فعالیت هستند. براساس این آمارها، در سال ۱۴۰۲ از تعداد نزدیک به ۲,۵ میلیون شرکت تاسیس شده در کشور، یک میلیون و ۳۹۵ هزار و ۳۸۳ شرکت فعال و ۶۵۰ هزار و ۳۶۳ شرکت نیز غیرفعال هستند. درخصوص شرکت‌های غیرفعال باید گفت طبق تعاریف، این شرکت‌ها یا به واسطه اعلام ورشکستگی، منحل و تصفیه شده‌اند یا اینکه موسسان پس از تاسیس شرکت به این نتیجه رسیده‌اند که بدون شروع فعالیت، شرکت را منحل کنند. در هر صورت این ۶۵۰ هزار شرکت درحال حاضر غیرفعال یا منحل هستند.

پدیده عجیب ۱,۱ میلیون شرکت کاغذی در کشور

طبق داده‌های رسمیو (rasm.io)، از مجموع یک میلیون و ۳۹۵ هزار و ۳۸۳ شرکت فعال در کشور، فقط ۲۸۵ هزار و ۱۵۱ شرکت فعال و دارای کد اقتصادی بوده و مابقی یک میلیون و ۱۱۰ هزار و ۲۳۲ شرکت فاقد پرونده مالیاتی هستند. به عبارتی، از مجموع نزدیک به ۱,۴ میلیون شرکت در کشور، ۱,۱ میلیون فاقد پرونده مالیاتی هستند. گرچه به لحاظ فنی و حسابرسی شاید اطلاق عنوان شرکت کاغذی به همه شرکت‌های غیرفعال کشور (بیش از ۱,۱ میلیون شرکت) عنوان دقیقی نباشد اما در فقدان اطلاعات کافی شاید بتوان گفت این ۱,۱ میلیون شرکت عملا چون هیچ فعالیت ثبت شده‌ای برای آنها وجود ندارد، در ردیف شرکت‌های کاغذی هستند. در همین خصوص در سال ۱۳۹۷ دبیرکل وقت جامعه حسابداران رسمی کشور می‌گوید: «از حدود ۶۰۰ شرکت دریافت کننده ارز دولتی اطلاعاتی نداریم و آنها حسابرسی نشده‌اند.» سیدمحمد علوی در آن زمان با حضور در برنامه گفت‌وگوی ویژه خبری شبکه دو سیما می‌گوید این موضوع را به همه مراجع قانونی منعکس کردیم اما پاسخی دریافت نکردیم. در ایران سازمان مالیاتی اظهار می‌کند حدود ۳۰۰ هزار اظهارنامه مالیاتی دریافت می‌کند. این یعنی تعداد زیادی از شرکت‌های کشور فاقد پرونده و اظهارنامه مالیاتی هستند.

این افراد ۱۰۰ تا ۱۴۰ شرکت دارند

داده‌های وبسایت رسمیو (rasm.io) اطلاعات قابل تاملی را نشان می‌دهد. یکی از آنها، تعداد افراد با بیشترین ثبت شرکت‌هاست. طبق این اطلاعات، به نام علی ابراهیمی کردلر ۱۳۷ شرکت ثبت شده وجود دارد. وی که دکترای حسابداری بوده، رئیس هیات‌مدیره گروه صنعتی گلرنگ است. مهدی فضلی دومین نفری است که به نام وی تعداد ۱۲۶ شرکت ثبت شده وجود دارد. در آخرین تغییرات آگهی‌های گروه توسعه سرمایه‌گذاری کوروش، نام وی به نمایندگی از شرکت سرمایه‌گذاری توسعه صنایع گلرنگ در این شرکت ثبت شده است. محمد شرکت بزازان دیگر فردی است که به نام وی ۱۲۴ شرکت ثبت شده وجود دارد. وی هم در سال‌های گذشته عضو هیات‌مدیره گروه صنعتی گلرنگ بوده است.

رضا مأکولاتی سومین نفری است که به نام وی ۹۹ شرکت ثبت شده است. ماکولاتی در صفحه مجازی شخصی، خودش را بنیانگذار گروه سرمایه‌گذاری هلدینگ مرآت، بنیانگذار و مدیرکل بنیاد خیریه ملی ایران و کارآفرین برتر ملی ۲۲ سال متوالی کشور معرفی کرده است. فخری زره‌تن نیز که ۸۹ شرکت به نامش ثبت شده، در گروه شرکت‌هایی است که رضا مأکولاتی در آنها حضور دارد. مهدیه عزیزعینی و زهرا عزیزعینی اولی با ۹۸ شرکت و دومی با ۸۳ شرکت، دو نفری هستند که در اغلب شرکت‌ها نام این دو در کنار هم دیده می‌شود. حمیدرضا جبینی با ۹۴ شرکت، رقیه فرجی مزرعه خلف با ۸۴ شرکت و حسن علوی با ۸۳ شرکت در رتبه‌های بعدی با بیشترین شرکت‌های ثبت شده به نام‌شان قرار دارند.

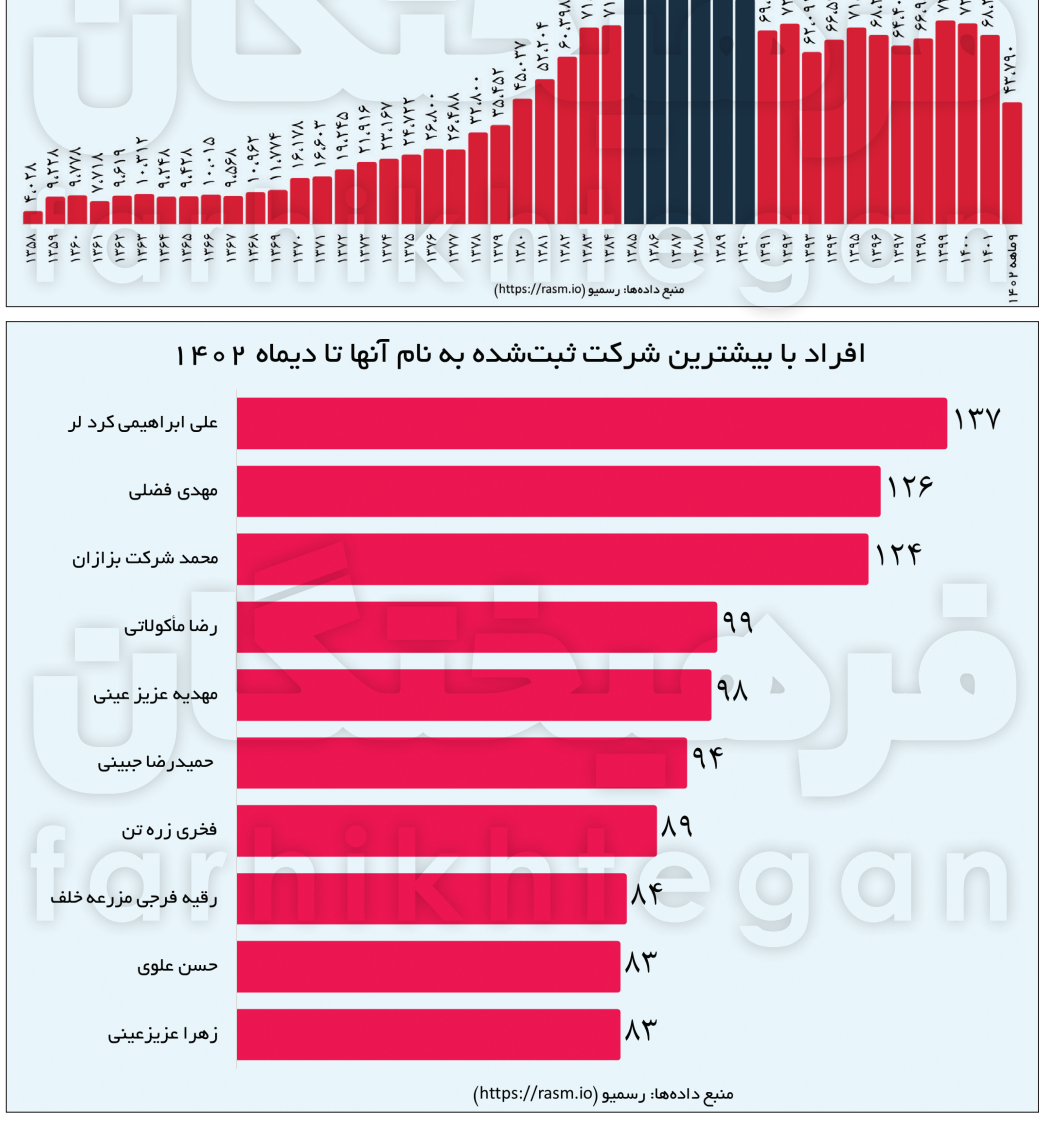

رکورد ثبت شرکت در دست احمدی‌نژاد

بررسی داده‌های سایت رسمی و نکته قابل تاملی را نشان می‌دهد. درحالی بین سال‌های ۱۳۲۱ تا ۱۳۴۰ تعداد ثبت شرکت‌ها سالانه بین ۲۰۰ تا ۶۰۰ مورد بوده، بین سال‌های ۱۳۴۱ تا ۱۳۵۱ این تعداد به ۱,۵ تا ۲,۲ هزار شرکت می‌رسد. در سال‌های ۱۳۵۳ تا ۱۳۵۷ تعداد ثبت شرکت‌ها از ۲ هزار مورد به بیش از ۵ هزار ثبت شرکت می‌رسد. در سال‌های پس از سقوط رژیم پهلوی تعداد ثبت سالانه شرکت‌ها از ۴ هزار مورد در سال ۱۳۵۸ به حدود ۱۰ هزار شرکت تا انتهای جنگ تحمیلی می‌رسد. بین سال‌های ۱۳۶۹ تا ۱۳۷۹ تعداد سالانه ثبت شرکت‌ها بین ۱۶ تا ۳۵ هزار شرکت است. در سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴ تعداد سالانه ثبت شرکت از ۴۵ هزار به حدود ۷۱ هزار شرکت در سال ۱۳۸۳ می‌رسد. در سال ۱۳۸۴ این تعداد به ۷۲ هزار شرکت رسیده، اما بین سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ این تعداد به ترتیب ۸۸ هزار شرکت، ۱۰۱ هزار، ۸۵ هزار، ۸۹ هزار، ۹۱ هزار و ۸۱ هزار و ۵۰۰ شرکت رسیده است. همچنین در سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۱ این تعداد بین ۷۰ تا ۷۲ هزار شرکت بوده است. آن طور که مشخص است، دوره اوج تاسیس شرکت در قبل از انقلاب اسلامی بین سال‌های ۱۳۵۲ تا ۱۳۵۷ بوده و در دوره پس از پیروزی انقلاب اسلامی نیز اوج تاسیس شرکت‌ها نیز بین سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ است، دقیقا زمانی که درآمدهای نفتی در کشور در هر دو دوره به اوج خود رسیده است.

همان طور که گفته شد، در مورد افزایش تعداد تاسیس شرکت‌های شاید اعتراض وارد نباشد؛ چراکه افزایش تعداد تاسیس شرکت‌ها در ظاهر حکایت از افزایش رشد اقتصادی، وجود چشم‌انداز بلندمدت مناسب در بین فعالان اقتصادی، اعتماد به سیاست‌های دولت، ثبات اقتصادی و درمجموع زایندگی اقتصادی یک کشور دارد، اما ظاهرا این موضوع در ایران و اغلب کشورهای نفتی طور دیگری است. به عبارتی گرچه در دوره‌های وفور درآمدهای نفتی دولت با افزایش مصارف خود و از جمله افزایش بودجه عمرانی، موجب افزایش تشکیل سرمایه و تحریک بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری می‌شود که این دو منجر به افزایش تعداد تاسیس شرکت می‌شوند، اما روی دیگر سکه نیز نشان می‌دهد معمولا در ایران در دوره وفور درآمدهای نفتی شاید بخشی از تاسیس شرکت‌ها در نتیجه فعالیت‌های مولد باشد، اما بخش دیگری برای بهره‌مندی از رانت نفت (تسهیلات ریالی و ارزی) و بهره‌مندی از رانت واردات است.

به عبارتی در این دوره‌ها نه‌تنها وضعیت اشتغال پایدار و خالص اشتغال چندان بهتر نشده، بلکه با شیوع بیماری هلندی در اقتصاد، بسیاری از مشاغل در بخش‌های صنعتی و کارگاهی و... به‌واسطه واردات بی‌رویه و ارزان، از بین رفته‌اند. به نظر می‌رسد در این دوره‌ها این ارز ارزان و رانت نفتی بوده که افراد و گروه‌ها و شرکت‌ها را ترغیب کرده برای بهره‌مندی بیشتر از رانت اقدام به تاسیس شرکت کنند. این شرکت‌ها می‌تواند در قالب شرکت‌های کاغذی نیز باشد، البته همان طور که گفته شد، بخشی از این تاسیس شرکت‌ها به‌واسطه تحریک بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در نتیجه افزایش تشکیل سرمایه بخش عمومی از محل بودجه عمرانی بوده است و کل تاسیس شرکت‌ها را نمی‌توان به بهره‌مندی از رانت نسبت داد. در هر حال، در دوره وفور درآمدهای نفتی به‌واسطه بیماری هلندی، جهش در تاسیس شرکت‌ها منجر به افزایش اشتغال خالص سالانه در کشور نشده است.

نقش شرکت‌های مادر در تاسیس شرکت‌های کاغذی

برخی از پژوهشگران حوزه فساد می‌گویند یکی از دلایل بالا بودن تعداد شرکت‌های فعال فاقد پرونده مالیاتی در کشور، سوءاستفاده برخی شرکت‌های بزرگ و مادر برای پوشش شخصیت حقوقی خود از طریق شرکت تابعه در جهت اهداف متقلبانه است. به عبارتی، شرکت‌های مادر اغلب به دلیل تنوع در سرمایه‌گذاری، استفاده از مدیران متخصص و کارآمد و صرفه‌جویی در هزینه‌ها اقدام به تاسیس شرکت‌های تابعه می‌کند. در گروه شرکت‌های تجاری گاه ممکن است شرکت مادر با توسل به اصل «استقلال شخصیت حقوقی شرکت‌ها»، در پی سوءاستفاده از پوشش شخصیت حقوقی شرکت تابعه در جهت اهداف متقلبانه خود برآید و درنهایت از مسئولیت فرار کند. نتایج تحقیق جهانبخش غلامی و سلمان باقرپور در این زمینه با عنوان «سوءاستفاده شرکت مادر از شرکت‌های تابعه در حقوق ایران؛ مصادیق، تبیین مسئولیت و راهکارها» نشان می‌دهد شرکت مادر برای اهدافی از جمله فرار از دین، فرار مالیاتی و اتخاذ رویه‌های تجاری ناعادلانه مانند ایجاد انحصار در رقابت می‌تواند از پوشش شخصیت حقوقی شرکت تابعه سوءاستفاده کند.

۱ فرار از دین

درهم‌تنیدگی حساب‌های دو شرکت می‌تواند وسیله‌ای جهت سوءاستفاده باشد. به‌گونه‌ای که هریک از دو شرکت مزبور علی‌رغم آنکه اقدام را برای خویش انجام می‌دهد اما آن را به حساب دیگری منظور کند. یا شاید معاملاتی که نافع به حال شرکت نیست را به حساب شرکت دیگر منظور کند تا چنانچه بعدا مشکلی پیش آید به دلیل استقلال شخصیت حقوقی شرکت و عمدتا به دلیل محدود بودن قالب آن، تنها آن شرکت و درنهایت تنها اموال آن برای طلبکاران در دسترس باشد. همچنین شرکت مادر قادر خواهد بود برای مخفی کردن سرمایه واقعی خود و به قصد فرار از دین، دارایی خود را در قالب قرارداد به شرکت تابعه انتقال دهد و از دسترس طلبکاران خارج کند. افزون بر این، شرکت مادر جهت فرار از دین می‌تواند به بهانه تجدید ساختار مالی شرکت تابعه اقدام به انتقال متقلبانه دارایی خود به شرکت مزبور بدون ذکر در صورت‌های مالی خویش، کند.

۲ فرار مالیاتی

در ارتباط با فرار مالیاتی شرکت‌های مادر می‌توان اذعان کرد که گروه شرکت‌های مادر که از چندین شرکت تشکیل شده می‌تواند با انتقال سود و زیان به یکدیگر از پرداخت مالیات فرار کند. این اتفاق زمانی رخ می‌دهد که طرفین قرارداد عامدا، بین قصد واقعی و قصد اظهارشده خود تفاوت قائل شوند. مانند وضعیتی که طرفین قرارداد به قیمتی بالاتر از آنچه در قرارداد به عنوان ثمن ذکر کرده‌اند جهت فرار از مالیات به توافق رسند.

۳ رویه‌های تجاری ناعادلانه

امروزه به دلیل رشد فناوری رویه‌های تجاری ناعادلانه به عنوان یکی از مباحث نوین در حقوق رقابت جایگاه والایی به خود گرفته است. از جمله مهم‌ترین رویه‌های تجاری ناعادلانه می‌توان به ایجاد انحصار در رقابت و حساب‌سازی اشاره کرد. در علم اقتصاد یک شرکت هلدینگ عمودی اگر به اندازه کافی رشد کند، می‌تواند از انحصار در بازار استفاده کند. گروه شرکت‌های تجاری در حوزه‌های خاص صنعت با یکدیگر توافق می‌کنند تا قیمت محصولات را در حد معینی نگاه دارند. این امر سبب از بین رفتن رقابت بین فعالان اقتصادی و موجب بروز پدیده تثبیت قیمت‌ها می‌شود. در این فرض شرکت‌ها به جای رقابت با یکدیگر، با تبانی، قیمت‌ها را در سطح مشخصی نگه داشته و انحصار بازار را به دست می‌گیرند. یکی دیگر از رویه‌های تجاری ناعادلانه شرکت‌ها حسابداری یا حساب‌سازی‌های ناروا است. در نتیجه آن با تحریف یا حذف مبالغ یا موارد افشا از صورت‌های مالی می‌توانند شامل دستکاری یا تغییر سوابق حساب یا سندی که جهت حسابداری تهیه شده، نابود، مخدوش، یا دستکاری سند مالی یا ارائه نادرست یا حذف عمدی وقایع، داده‌ها و سندها یا سایر اطلاعات با اهمیت در صورت‌های مالی باشد. گروه شرکت‌های تجاری به دلایل متعدد از جمله فرار از مالیات، کسب سود بیشتر اقدام به حساب‌سازی‌های ناروا می‌کنند.

دورنمای تحقق درآمدهای نفتی در بودجه ۱۴۰۳

مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارشی با عنوان «دورنمای بازار جهانی نفت در سال آتی میلادی و پیش‌بینی درآمد نفت در بودجه سال ۱۴۰۳» به بررسی وضعیت قیمت و تحولات جهانی نفت و همچنین وضعیت نفت در لایحه بودجه سال آینده پرداخته است. در این گزارش آمده است: «قیمت‌های نفت تحت‌تاثیر عوامل متعددی نظیر عرضه و تقاضا، حوادث و رخدادهای ژئوپلیتیکی، سطوح تولید و سفته‌بازی‌های بازار قرار دارد و قیمت‌ها عمدتا توسط در بازارهای بین‌المللی کالا متاثر از قیمت نفت وست تگزاس اینترمدیت آمریکا و برنت انگلیس تعیین می‌شود. قیمت نفت یکی از مسائل اساسی در بودجه و اقتصاد کشورهایی است که کشورهای صادرکننده نفت هستند و عمده درآمد آنها بر پایه صادرات نفت تنظیم شده است. از این رو قیمت نفت صادراتی تعیین‌کننده منبع درآمدی آنها خواهد بود.»

رشد اقتصادی جهان

در بخش رشد اقتصادی آمده: «رشد اقتصادی محرک رشد تقاضا و به‌تبع آن قیمت نفت است و رابطه متقابلی میان رشد اقتصادی و تغییر نقطه تعادل عرضه تقاضای نفت در جهان وجود دارد. عواملی نظیر عدم قطعیت‌های ناشی از جنگ روسیه و اوکراین درکنار ناآرامی‌هایی که از ماه اکتبر سال ۲۰۲۳ در خاورمیانه شدت یافت، افزایش قیمت انرژی و مواد غذایی، باعث عدم قطعیت در تحلیل‌های رشد اقتصادی جهان شده است. تشدید سیاست‌های پولی و محدودیت‌های مالی جهان روند رشد اقتصادی را در میان کشورهای آمریکای لاتین، کارائیب، جنوب آسیا و جنوب صحرای آفریقا کندتر کرده و این عوامل حتی بر رشد اقتصادی بازارهای نوظهور و کشورهای درحال‌توسعه تسری یافته است. نتایج بررسی گزارش‌های معتبر آمار رشد اقتصادی جهان نشان می‌دهد که عوامل فوق‌الذکر می‌توانند بر رشد اقتصادی این کشورها در سال جاری و سال ۲۰۲۴ اثرگذار باشند اما دامنه اثر آنها در مناطق مختلف متفاوت ارزیابی می‌شود. براساس این گزارش، صندوق بین‌المللی پول رشد اقتصادی جهان در سال آینده را ۳ درصد، دبیرخانه اوپک ۲,۶ درصد، بانک جهانی ۲,۷ درصد و متوسط برآوردهای مذکور نیز حدود ۲,۸ درصد پیش‌بینی کرده است.»

قیمت جهانی نفت

درخصوص نفت در این گزارش آمده که با توجه به تصمیم عربستان مبنی بر کاهش روزانه یک میلیون بشکه نفت طی سه ماهه تابستان سال ۲۰۲۳ (جولای، آگوست و سپتامبر) و کاهش تولید نفت روسیه انتظار می‌رود زمینه افزایش قیمت‌های نفت جهان تا پایان سال مهیا شده باشد. عوامل موثر بر افزایش ذخایر شامل بازگشت عربستان به میزان تولید پیش از کاهش داوطلبانه حدود یک میلیون بشکه در روز رشد تولید نفت غیراوپک و کاهش رشد تقاضای نفت جهانی خواهد بود. با فرض کاهش ۶۰۰ هزار بشکه در روز از میزان ذخایر نفت جهان در فصل سوم سال ۲۰۲۳، این میزان در فصل چهارم به ۲۰۰ هزار بشکه در روز می‌رسد؛ همچنین با توجه به توافق کاهش تولید نفت اوپک‌پلاس و احتمال استمرار توافق در نیمه نخست سال ۲۰۲۴، قیمت نفت برنت که در فصل چهارم سال ۲۰۲۳ به بشکه‌ای ۸۶,۶ دلار به‌طور متوسط رسید به شرح زیر پیش‌بینی می‌شود. اداره اطلاعات انرژی آمریکا ۸۳ دلار، موسسه فیچ سلوشن ۸۳ دلار، موسسه گولدمن ساکس ۷۰ تا ۱۰۰ دلار؛ آکسفورد انرژی ۸۶,۶ دلار و موسسه مالی آمریکایی گروه سیتی نیز ۷۳,۷ دلار پیش‌بینی کرده‌اند.

چشم‌انداز نفت در بودجه ۱۴۰۳

درخصوص چشم‌انداز نفت در بودجه ۱۴۰۳ نیز آمده است: تداوم تحریم‌ها و فشارهای ژئوپلیتیکی همواره از عوامل اثرگذار در تعیین قیمت نفت در فروض بودجه سالیانه کشور درنظر گرفته می‌شود و هرسال سناریوهای پیش‌بینی درآمدهای نفتی را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. بررسی روند تولید نفت کشور در سال ۲۰۲۲ نسبت به سال ۲۰۲۱ نشان از افزایش تولید به میزان ۱۶۲ هزار بشکه در روز دارد که ناشی از برداشته شدن محدودیت‌های ناشی از کرونا و سیاست‌های افزایش تولید است. براساس گزارش اوپک این روند افزایش تولید به‌رغم توافق کاهش عرضه اوپک پلاس، روند مثبتی را برای کشور رقم زد و در فصل سوم سال ۲۰۲۳ به ۲,۹ میلیون بشکه در روز رسید. از طرف دیگر اتخاذ سیاست تنوع‌بخشی مقاصد صادرات نفت، علاوه بر چین، برخی کشورهای آمریکای جنوبی و آفریقا نیز به مشتریان نفت کشور افزوده شدند، طی سال گذشته و استمرار جنگ روسیه و اوکراین متوسط قیمت سبد نفت اوپک از ۱۰۰ دلار در نخستین روز سال ۲۰۲۲ به حدود ۸۳ دلار به ازای هر بشکه در سال جاری رسید.

با توجه به سناریوی تداوم، تحریم‌ها تنش‌های ژئوپلیتیکی خاورمیانه و اثرگذاری آن بر بازارهای جهانی و همچنین با درنظر گرفتن پیش‌بینی حد بالا متوسط و پایین موسسات بین‌المللی قیمت نفت برنت در سال ۲۰۲۴ به ترتیب ۹۱، ۸۳ و ۷۴ دلار به ازای هر بشکه خواهد بود و انتظار می‌رود درآمدهای نفتی کشور به ترتیب برابر ۴۱، ۳۳ و ۲۸,۵ میلیارد دلار باشد.